

Eva Nyst

e.nyst@medischcontact.nl

@medischcontact

Chaos in de jeugdpsychiatrie

Het geld voor jeugdzorg is op, meldde Almere, maar kwam daar na veel commotie op terug. Staatssecretaris Van Rijn moest zich daarop in de Tweede Kamer verantwoorden omdat gemeenten hun zorgplicht in de jeugd-ggz niet nakomen en de wachtlijsten oplopen. Het geld voor de jeugdzorg is niet op, concludeerde Van Rijn. Maar psychiater Michiel Bosman vindt van wél.

‘Ergens zijn we ontzettend dankbaar dat Almere in haar reusachtige naïviteit de boodschap op deze manier heeft uitgedragen. Wat Almere wilde, namelijk geen zorg meer leveren, doen andere gemeenten ook’, zegt psychiater Michiel Bosman uit Lelystad. Hij kan het weten, want zijn keten van instellingen voor ambulante psychiatrische en psychologische zorg, Dokter Bosman genaamd, heeft met in totaal 135 gemeenten van doen.

Sinds 2015 is de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg verlegd van het rijk naar de gemeenten. Daarmee is ook een bezuiniging ingezet die de komende jaren voortduurt. Gemeenten hebben voor 2016 voor een bepaald bedrag aan zorg ingekocht bij ggz-instellingen, maar het lijkt erop dat op veel plaatsen deze budgetten verbruikt zijn. Gemeenten hebben wel een zorgplicht en communiceren de boodschap dat het geld op is daarom nogal wisselend. De aanpak van de wethouder zorg in Almere staat in schril contrast met de methode van pappen en nathouden die andere gemeenten hanteren. Bosman: ‘In onze kliniek aan het Surinameplein in Amsterdam bijvoorbeeld behandelen we al sinds het voorjaar geen Amsterdamse kinderen meer. We hebben ons budgetplafond al in juni bereikt. De gemeenteambtenaar zegt dat we kinderen moeten doorsturen naar instellingen die nog wel financiële ruimte hebben. Hij zegde toe een lijstje van die instellingen te sturen, maar daar wachten we al maanden op. We hebben zelf rondgebeld, maar geen Amsterdamse zorgaanbieder heeft nog budget over. In andere gemeenten is het precies hetzelfde liedje.’

Staatssecretaris Van Rijn liet de Tweede Kamer deze maand naar aanleiding van de situatie in Almere weten dat het nog ‘ongewis’ is of wachtlijsten ontstaan doordat het budget bij gemeenten op is of doordat het budgetplafond bij de aanbieder bereikt is. Bij steekproeven bleek vooral het budgetplafond een rol te spelen, concludeerde Van Rijn, en jeugdhulpaanbieders moeten dus beter terugsturen of doorverwijzen.

'Wachtljstkinderen'

Om een einde te maken aan het spel waarbij staatssecretaris, gemeenten en zorgaanbieders naar elkaar wijzen terwijl de wachtlijsten oplopen tot soms wel veertig weken, wil brancheorganisatie MEER GGZ een proefproces starten tegen een nog te kiezen gemeente die een kind zorg onthoudt. Doel is de gemeente te dwingen om de 'treeknorm' te halen en zo duidelijkheid te krijgen over haar verantwoordelijkheden. In 2000 is afgesproken in de 'treeknormen' voor de ggz dat intake en beoordeling niet meer dan vier weken op zich mogen laten wachten en een extramurale behandeling binnen zes weken moet starten. MEER GGZ roept ouders van 'wachtljstkinderen' op om zich bij hen te melden.

De juridische route werkt nu ook al goed, weet psychiater Bosman. Hij maakt regelmatig mee dat mondige en draagkrachtige ouders de gemeente met een proces dreigen en zo zorg buiten de wachtlijst om krijgen. Zo zijn twee vormen van 'volstrekt voorspelbare' postcodezorg ontstaan, zegt Bosman. 'Je kunt pech hebben dat je postcode ligt in een gemeente die te weinig zorg heeft gecontracteerd én je kunt pech hebben dat je postcode binnen een gemeente niet in de buurt ligt van die van wethouders en burgemeester maar in een arme wijk.' Geen gemeente wil het laten aankomen op een rechtszaak, omdat ze weten dat ze een zorgplicht hebben, stelt Bosman. Hij ervaart dat de angst voor een schandaal bij de gemeente groot is. Bosman: 'Een ambtenaar waarschuwde: "Als jullie je verhaal vertellen aan de media, dan pakken we jullie". Gemeenten zijn bang voor de media en instellingsdirecteuren zijn bang voor gemeenten.'

Er ligt al wel een rechterlijke uitspraak over de nieuwe jeugdzorg. Zorginstellingen procedeerden tegen de gemeenten Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem over het 'wurgcontract' dat ze bij de aanbesteding van de jeugdzorg kregen voorgelegd. De rechter gaf de instellingen begin oktober gelijk en oordeelde dat het budget ontoereikend was en de risicoverdeling disproportioneel 'nu opdracht-

'Behandel je een ADHD'er, dan heeft de hele klas daar baat bij'

nemers alle passende zorg aan jeugdigen in de gemeenten moeten bieden, geen wachtlijsten mogen laten ontstaan en alle financiële risico's dragen, terwijl ten minste vraagtekens kunnen worden geplaatst bij het realiteitsgehalte van de plafondbudgetten en niet is voorzien in een concrete ontsnappingsmogelijkheid.' Het aanbestedingstraject moet worden overgedaan.

Parlementaire enquête

Psychiater Bosman probeert intussen zijn instelling overeind te houden in de 'bureaucratische chaos' waarin bedrijfsvoering naar zijn zeggen onmogelijk wordt gemaakt. Vroeger kon je met een verwijzing van de huisarts geld terugvragen bij de verzekeraar. Nu moet iemand met een verwijzing van de huisarts eerst een beschikking van de gemeente krijgen dat de zorg zal worden betaald. De gemeente is verplicht zo'n beschikking af te geven als de huisarts heeft verwezen, dus die stap kan er volgens Bosman tussenuit. Zijn organisatie heeft honderden kinderen in behandeling voor wie de beschikking nog niet binnen is. Bosman: 'Het verloopt verschrikkelijk rommelig. De gemeente vergeet te antwoorden op een verzoek om een beschikking of stuurt het verkeerde document. Daarnaast moeten we start- en stopdocumenten invullen en versturen en eindmetingen indienen. En bij elke stap kan er iets misgaan. Als je van één naar zes bureaucratische stappen gaat, dan kan er zoveel misgaan dat de kans dat je je geld nog krijgt nihil is. Maar ik moet wel elke maand honderden lonen uitbetalen.'

Ggz-instellingen waren vorig jaar ruim 20 procent meer geld kwijt aan accoun-

tantskosten als gevolg van administratieve rompslomp, zo bleek uit een onderzoek van IntraKoop, een inkoopcoöperatie van zorg. Bosman had sinds vorig jaar geen drie maar 155 accountantsverklaringen nodig. Zijn declaratieafdeling is verzevraagd. Bosman: 'Er verdwijnt geld naar zaken die niets met zorg te maken hebben. Ik voorzie een parlementaire enquête over de jeugdzorg.'

Maatschappelijk rendement

Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland en de Vereniging Nederlandse Gemeenten breken zich intussen het hoofd over de aanpak van de wachtlijsten. Afgelopen week publiceerden ze een notitie voor de 42 jeugdregio's over de verantwoordelijkheid van gemeenten en aanbieders 'bij signalen van wachtlijsten'. De gemeenten moeten dan in gesprek gaan met aanbieders. De Landelijke Huisartsen Vereniging legt haar leden komende maand voor de tweede keer een enquête over de jeugdzorg voor. Vorig jaar gaf bijna de helft van de huisartsen aan dat hun ggz-patiëntjes op lange wachtlijsten belanden. De LHV-leden spraken ook hun zorg uit over de omgang van gemeenten met gevoelige informatie.

Bosman stelt voor dat ambtenaren en behandelaren samen optrekken naar Den Haag om te laten weten dat er te weinig geld beschikbaar is voor de jeugdpsychiatrie. 'Terwijl die zorg vreselijk veel oplevert. Als een ADHD'er zit te stui- teren in de klas en je diagnosticeert en behandelt, dan heeft daar een klas van dertig kinderen baat bij. Vroeger zetten we iemand met autisme aan het werk in de stal. Nu kan hij met een behandeling het vwo afmaken, wiskunde studeren en programmeur worden. Het maatschappelijk rendement is zo groot.' Het leed van kinderen op een wachtlijst is ook groot. 'De onbehandelde problematiek geeft daarnaast 's nachts onrust, stress in gezinnen en een verhoogd risico op echtscheidingen.' ■

web

Meer MC-artikelen over dit onderwerp vindt u op medischcontact.nl.